

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

Art. I. De Præscriptionis Natura & Honestate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

um merè personale personam ejus, cui concessum est, egrediatur, contra Regulam l. 1. §. 2. ff. de Constit. Princip. quæ inter exceptiones reales ac personales distinctio prodita est §. fin. cit. & l. Exceptiones 7. pr. & §. 1. ff. hic, Zanger p. 3. de Except. cap. 26. n. 216. Zælius in ff. hic n. 20. Perez in C. hic n. 23. & 24. Bruneman. in l. Defensiones cit. à n. 1. & Haunold. Tom. 5. de J. & J. Traët. 3. n. 334.

Neque personales exceptiones, si fidejussoribus non accommodentur, reo sive debitori principali, vg. patri, marito, donatori inutiles evadent; quòd pecuniam pro ipsis solutam repetere queant fidejussores: aut, si nequeant, in damno ipsi versentur; quia fidejussores super rei, sive debitoris principalis, personali exce-

ptione muniti, debitò conventi petere possunt; ut iudicium transferatur in principalem; vel huic denuntiari; ut veniens ex propria persona susceptò iudicio exceptionem opponat, & fidejussorem non condemnari, suà interesse ostendat. J. Idem. que 10. §. 12. ff. Mandati. Quod si fiat, neque fidejussores in damno versantur, neque reo sive debitori principali iure competens exceptio inutilis evadit, cit. Zælius n. 23. & Perez n. 25. Unde reatus, exceptiones personales fidejussoribus accommodari negantes, ita exaudiendi sunt; ut illis hi ex propria sua persona uti non possint: non; ut ipsi etiam non profint, quando à principalibus, translatò in se iudiciò, opponuntur, cit. Zælius n. 23. & Perez n. 25.

TITVLVS XXVI.

De Præscriptionibus.

Premptoria Exceptionis species est Præscriptio, quâ bonæ fidei possessor pristinum Dominum, rem quasi suam repetentem, repellit, ei opponendò possessionem, tempore & modò Legibus definitò, continuatam.

ARTICVLVS I.

De Præscriptionis Natura & Honestate.

SUMMARIUM.

1. Definitio Præscriptionis:
2. Qua confundi solet cum Usucapione:
3. Propriè tamen accepta ab ista differt.

4. Est modus dominij acquirendi,
5. Etiam in foro Conscientiæ.
6. Eâ dominium auctoritate publicâ transferatur;
7. Ut certa sint rerum dominia,
8. Diminuantur lites,
9. Et res suas conservandi industria accuat.
10. Stricta tamen est interpretatio.
11. Rem præscriptam pristino domino scienter reddens eam revocari nequit.
12. Potest, qui, eam præscriptam, falsè,
13. Aut Juris, errore ignoravit.
14. Præscriptionis renuntiare posse, negantur,
15. Et affirmantium verior Opinio. Et c.

1. **E**st enim Præscriptio, ut à sacrorum Canonum Interpretibus accipitur, & Usucapionem includit, Adjectio sive acquisitio domini vel quasi, aut alieni juris peremptio sive extinctio, per continuationem possessionis, tempore & modò Legibus aut sacris Canonibus definitò. Ita à Modestino *l. Usucapio 3. ff. de Usucap. & Usurp.* traditam Usucapionis definitionem cum RR. DD. intelligunt, & Præscriptioni accomodant Palao *Tract. 31. disp. Univ. p. 22. s. 1. n. 3.* Haunold. *Tom. 1. de J. & J. Tract. 5. n. 157.* & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 2. & 3.*
2. Quantumvis autem Præscriptio cum Usucapione passim confundatur, ab ista tamen re ipsa variè, & secundum laudatos DD. hodie, sicut genus à specie, præcipuè differre censetur; quòd, cum ista sive Usucapio res duntaxat corporales; Præscriptio præter has etiam incorporales afficiat, omnis quidem usucapio etiam Præscriptio: non omnis autem, sed ea solum præscriptio, quæ rerum corporaliū est, usucapio dici possit; quia ista, ut ipsum nominis etymon demonstrat, sine possessione, quæ propriè rerum corporaliū est, non procedit, *l. Servus 43. §. 1. ff. de Acquir. rerum domin.* secundum magis propriam autem & primariam nominum significationem distinguuntur, sicut causa ab effectu; cum usucapio ipsa domini per possessionis legitimam continuationem acquisitio sit, *l. Usucapio cit.* præscriptio verò sit exceptio, quæ prior dominus ab eo, qui usucapit, à limine iudicii remouetur, in usucapione sive domini acquisitione fundata, *l. Emptor 9. §. 1. fin. ibi, Et decennij præscriptione agentem excludi, C. de Præscript. longi temp. Arnold. Rath. Tract. de Usucap. cap. 1. n. 3. cit.* Haunold. *à n. 155.* & Pirrhing *n. 2.* Unde

Patet, Præscriptionem esse modum domini vel quasi, aut juris, tam realis quàm personalis, independenter à voluntate seu consensu alterius acquirendi vel perimendi, legibus Civilibus introductum, & sanctionibus Ecclesiasticis, quatenus peccatum non foveret, approbatum. Ubi

Dubium & magni in praxi usūs ac momenti controversia est, an Præscriptioni in foro etiam conscientia interno sit locus. Quod apud Glossam *in c. Vigilanti 5. V. Noverit* & Covarruviam *in Reg. Possessor, p. 2. §. 2. n. 1.* aliqui DD. negant, eamque in foro solum externo vim habere volunt, eâ persuasi ratione; quòd, rem suo domino reddendam, dicitur Jus Naturale: idèmq; Jus, aliquem cum alterius detrimento & injuria locupletari, non permittat, *l. Jus Naturale 206. ff. & c. Locupletari 48. de R. J. in 6.* Juri autem Naturali lege Positivâ nequeat derogari, §. *Sed Naturalia 11. Instit. de J. N. C. & C.*

Sed, sicut communis, sic vera quoque sententia est, Præscriptionem etiam in interno foro procedere; ac proinde rem v.g. prædium, post ejus præscriptionem legitimè perfectam, salvâ conscientia retineri posse: eamque pristino domino repetenti restituendi obligationem non dari; ita enim cum Glossa *cit.* & Panormit. *in c. Vigilanti cit. n. 6.* sentit Sylvester, *V. Præscriptio 1. q. 13.* Balbus *de Præscript. p. 2. princip. p. 3. q. 9. à n. 1.* Covarruvias *cit. n. 1.* Molina *Tract. 2. de J. & J. disp. 61. à n. 6.* Lessius *Lib. 2. de Justit. cap. 6. à n. 50.* & melioris nominis ac notæ T. T. & J. C. T. plerique. Ratio, quæ nituntur, unica, sed solida est; quòd Princeps & alius supremus Magistratus, præter jus jurisdictionis in subditos, habeat etiam dominium altum in eorum bona: vi cuius domini de his, præsertim per legem, omnes

omnes æqualiter adstringentem, dispo-
nere potest, prout commune bonum &
totius Reipublicæ felicitas exigit, & sine
aliorum non subditorum injuriâ fieri po-
test; quia Respublica, eò ipsò, quòd ali-
quem Principem, aut ejusmodi Magistrat-
um constituit, potestatem ipsi tribuit
condendi leges, quas ad bonum & utili-
tatem Reipublicæ istiusque civium con-
ducere existimârit. Cum ergò Princeps
& alii Magistratus supremi, poscente vel
suadente Reipublicæ istiusque civium ne-
cessitate utilitatèque, statuerint; ut res
certò tempore modòque possessæ præ-
scriberentur, earumque dominium tran-
siret ad possidentem, hic rem eò tempore
modòque possessam ac præscriptam, salvâ
conscientiâ, poterit retinere. Confirma-
tur; quia, qui in foro externo justæ & re-
ceptæ legis beneficio tutus est, ne resti-
tuat, neque in interno obligatus est ad
restituendum: quod generalis Regulæ
instar tradit Laiman. *Lib. 1. tract. 4. cap.
17. n. 3.* Cum ergò *l. Præscriptionum Ci-
viles justæ sint: & à sacris Canonibus, qui
conscientiis hominum ex fine suo consu-
lunt, præscriptio solùm rejiciatur, quando
malâ fide nititur, & peccatum fovet, c.
Vigilanti cit. c. fm. hic & Reg. Possessor 2.
in 6.* in Foro etiam interno non dabitur
obligatio restituendi rem legitimè præ-
scriptam.

Neque istius retentioni adversatur
ratio contra eam allata, cum; quia eò ipsò,
quòd per viam præscriptionis & autho-
ritate legis rei dominium translatum sit
in præscribentem, prioris domini & alie-
næ; ac proinde, restitutioni obnoxia, de-
fuit esse: tum verò; quia Jus Naturale
solùm prohibet locupletationem cum al-
terius jactura injusta: cujusmodi non est,
quæ fit ex dispositione legis, latæ intuitu
boni publici; si enim justè possidet, qui
Prætorum auctore possidet, *l. Justè 1. ff. de*

Acquir. possess. utique injustè non possi-
debit, qui rei possessæ dominium nactus
est auctoritate legis, rei dominium tribu-
entis per Ulucaptionem, *Connarus Lib. 3.
cap. 13. n. 9.*

Causæ autem, quæ Præscriptionis,
tanquam utilissimi, & ad Reipublicæ illi-
usque civium felicitatem conservandam
stabilendamque propemodum necessariæ
præsidii, introductionem legum Condi-
toribus perlatæ sunt, justissimæ & Reipub-
licæ Naturali valde consentaneæ fuerunt,
Imprimis & præcipue; ne rerum domi-
nia essent incerta, *l. 1. ff. de Uluca. cum,
si rei alienæ possessor ejus dominium nun-
quam acquireret, non rarò contingeret,
ut, qui v. g. prædium diutissimè & bonâ
fide tanquam suum possedit, id tandem
restituere cogere alteri, qui id esse
suum, verè aut apparenter duntaxat præ-
baret: quod utique grave esset possessori-
bus; cum nunquam certi de bonis suis
merito metuerent; ne illorum, si perpe-
tuæ evictionis periculo obnoxia essent,
possessione ab alio deicerentur, *l. Cum no-
tissimi 7. pr. C. de Præscript. 30. vel 40.
annor.* Deinde, ut conluleretur quieti
Reipublicæ & finis esset litium, *l. fm. ff.
Pro socio;* hæ enim multò frequentiores
& sæpe immortales atque inextricabiles
forent, si post diutinam rerum possessio-
nem eas repetere à modernis possessoribus
liceret. Et demum; ut acueretur indolentia
hominum, in rebus ac iuribus suis conser-
vandis ac defendendis; dum negligentium
desidia ademptione domini punitur, *c.
Vigilanti cit. & l. Ut perfectum 2. C. de
Annali except.**

Neque his rationibus suffultas leges
iniustitiæ damnavit aut redarguit Impi-
cum Præscriptionem *Impium præscriptum
& improbam temporis allegationem,* ap-
pellavit, eaque tu um peccandi locum
præberi, asseruit *Novell. 9. v. Cum enim
antiquas*

antiqua; quia, ut nihil dicam, quod huic Justinianæ constitutioni tanquam suppositivæ, cum in Græco contextu non inveniatur, legis auctoritatem aliqui cum Cuiacio *Tract. de Præscript. cap. 21.* negent, eâ prælidium & allegatio improba impiæque vocatur respectu temporis, ei vim conterentis, etiamsi malâ fide niteatur: uti & respectu possessorum rerum alienarum, præsertim Ecclesiasticarum & fidelium pietate ad divinum cultum oblatum, detentionem injustè & cum peccato continuantium, donec improbâ temporis allegatione adversus earum dominos defenderentur, Alciatus *b. t. n. 9.* Pinell. *in Auth. Nisi triennalis, C. de Bonis matern. n. 39.*

10. Non magis urget; quod præscriptio aliquid iniquitatis habere videatur Baldo *in l. 1. §. 3. ff. de Postulando*; & propterea, tanquam odiosa, strictissimi sit Juris, *arg. Reg. Odiâ 15. in 6.* quia, licet revera iustissima & suadente ratione Naturali introducta sit, iniquitatis tamen speciem aliquam, licet iniqua non sit, primò intuitu referre videtur; quod rei dominium uni ablatum transferat in alium; itaque unius jus diminuat & alterum locupletet; quæ etiam causa est, cur strictæ sit interpretationis.

11. Dubium secundò est, an, qui rem tempore modòque legibus definitò possessam, itaque præscriptam; pristino domino repenti restituit, eam valeat revocare. Certum est, non posse, si ejus dominium usucapione in se translatum scivit, & nulla vi dolòve ad restitutionem inductus fuit; quòd ita restituens rem donasse, aut præscriptionis juri cessisse videatur.

12. Ejusmodi rem revocari etiam non posse, si eam restituit deceptus ignorantia Juris, rei ita possessæ dominium transferentis, tuadet ratio; quòd Juris igno-

rancia nemini pãtrocinetur, *Reg. Ignorantia 13. in 6.* & sicut ceteræ, sic etiam præscriptionis exceptio ita demum proficit, si ab eo, cui competit, objiciatur.

Verùm, quia ex una; etiam Juris ignorantia, licet non proficit volentibus acquirere, suum tamen petentibus non nocet, *l. Juris 7. ff. de J. & F. 3.* & ejus, quod omni Jure fuit indebitum, quocunque tam Juris quàm facti errore solutum, datumve est, repetitionem Naturalis ratio permittit, *l. Qui exceptionem 40. pr. ff. de Condit. indeb.* ex altera verò parte, rem ita restitutam revocans, hòc ipsò; quòd ejus dominium per usucapionem plenè quæsitum sit, *l. Quis fundum 7. §. fin. ff. Pro emptore*, de rei jam acquisitæ damno agit; cum petat, quod alteri, tanquam suum repenti, per errorem restituit, postquam omne ejus jus & actio, quæ eam repetere aliquando potuisset, jam omnino sunt extincta, *c. Ad aures 4. ibi, Præscriptio omnem prorsus actionem excludit, de Præscript. §. l. Omnes 4. C. de Præscript. 30. vel 40. annor.* quæ Præscriptio possessorem plenissimâ munitione dicitur reddere securum: quia, inquam, res ita se habet, res postquam præscripta sive Usucapta est, restituta revocationi obnoxia erit, Panormit. *in c. Ad aures cit. n. 4.* & Bartolus *in l. Omnes cit. n. 2. & cit. Rath cap. 1. n. 16.* Confirmatur; quia rem usucaptam repenti ita restituens præsumi nequit habere animum absolutum transferendi dominium: sed solummodo conditionatum, si res, quod errore ductus existimat, revera non sua sit, sed repentis; quia in dubio nemo donare, aut jacere, quod suum est, *l. Cum de indebitò 25. pr. V. Sin vero, ff. de Probat. §. l. Campanus 47. ff. de Oper. libere.* sed errare potius præsumitur, Glossa *in l. Generaliter 13. V. Causa, C. de Non numerat. pec. & Mascardus de Probat. conclus. 554.*

N n a

etuf. 554.

cluf. § 54. n. §. Cùm ergo ea conditio omnino deficiat, sub ea facta restitutio, propter defectum consensûs, corruet, & revocabilis erit, Haunold. *cit. Traët. §. num. 176.*

14. Dubium tertio est, an præscriptio- nis juri valeat renunciari. Quod cum Bartolo *in l. Nemo § 5. ff. de Legat. l. aliqui negant, eâ permoti ratione; quòd, ut dictum, introducta sit favore utilitatis publicæ, quæ certitudine dominiorum & litium diminutione plurimum promove- tur: favori autem publico à privatis ne- queat renunciari, c. Si diligenti i 2. de Foro comper. & l. Jus publicum 38. ff. de Pactis.*

15. Verùm, licet rem bonâ fide possessam cum tempore præscribi, rerumque dominia certa esse, publicè multùm interfit, imme- diatè tamen & principalius id lege sanc- tum est favore utilitatis civium privato- rum, tam præscribentium; ut rerum, quas bonâ fide possident, cum tempore evin- cendarum metu & periculo liberarentur: quàm eorum, contra quos præscribitur, ut res suas eis diligentius invigilandò con- servent. Unde, sicut renunciari potest ple- rarumq; aliarum legû beneficio, imediatè & principalius privatam, quàm publicam utilitatem spectantium, sic renunciari etiã à privatis poterit beneficio præscriptio- nis; ut possessor, quancumque rem al- terius fuisse, certò comperit, aut demon- stretur, eam huic restituere teneatur, præ- sertim cùm hujusmodi renunciatio rerum dominium inter pacilcentes omnino cer- tum reddat, idque domino conservet, ut *in l. Nemo cit. cum Dyno, Ripa n. 105. & cum Gutierrez in ejus Repetit. n. 470. docet Palao Traët. 31. disp. Unica p. 22. §. 1. n. 6.*

ARTICULUS II.

De Possessione requi- sita ad Præscriptionem,

SUMMARIUM.

16. *Quinque requisita ad Præscriptio- nem.*
17. *Primum est Possessio vel quasi;*
18. *Saltem Civilis;*
19. *Quæ, etsi sola sufficiat,*
20. *Non tamen sufficit sola Naturalis;*
21. *Neque ea, quæ res decimetur nomine alieno;*
22. *Neque fundata in actibus inre su- cultatis.*
23. *Qui tales actus sint,*
24. *Ei quando esse desinant; ut sufficiat ad præscriptionem.*
25. *Possessio debet esse continuata in u- dem vel diversis personis.*

AD præscriptionem propriè sum- ptam à Jure itiusque Interp. & DD. cæteris magnò contem- su requiruntur, Possessio, Bona fides, justus Titulus, Legitimum tem- pus & Res non vitiola, juxta teritos verbi- culos

Non usucapies, nisi sint titulus quinque:

Bona fides, justus titulus, res non vitiosa,

Ut res tradatur, tempus quoque continuetur.

quorum versuum postremò Traditioni nomine Possessio, quæ illà frequentè ac- quiritur, denotari videtur.

Ad Præscriptionem enim rei corpo- ralis possessionem: & si ea incorporalis, quasi possessionem ante omnia alia neces- sariam esse, non est, qui in dubium vocat; cùm Juris Regula sit, *Sine Possessione præ- scriptio non procedit.* quæ est 3. in 6. cui consonat *l. Sine possessione 25. ff. de Usurp. & Usucap.* Quæ causa est, cur laici, sicut decimandi, eligendi, & similibus juri- bus quasi possessionis, sic etiam earum præ- scriptio-